

dece. "Zabriskie Point" te ise, kızın gözünden gör-
düğümüz vadiyi satın alma hesapları yapan burjuva
işadamlarının toplandığı yeri Pink Floyd'un müziği
eşliğinde havaya uçurur Antonioni, Amerika'yı
bombalar. Fakat filmin finali ilginçtir. Ar-
kada batan ya da doğan bir güneş, kız
hınçla ve kırmızı tişörtü üstünde çekip
gider. Bu esnada, yalnız kovboy şarkısı gi-
bi bir fon müziği yükselir. Hiç sevmem
final sahnesini.

Beat deyince kim geliyor aklına?

Kerouac gelmiyor. Richard Brautigan'ın
"Amerika'da Balık Avı"nda olsun, "Kar-
puz Şekeri"nde ya da "Kürtaj"ında, hep-
sinde o durağan, sessiz, kenarda bekleyip
yolun gittiği yere bakan bir yan, Antonio-
ni'nin "Zabriskie Point"ine hissiyat veren
bir şey var. Özellikle o topraktaki sevişme
sahnelerinde inanılmaz bir beat tavrı gö-
rüyorum. O bölüm kendi başına tüm o Amerikan
edebiyatının varlığını hissettiriyor. Beat'ler de Si-
yah Kalem'in resimlerindeki figürler gibi. Coğrafya
neresi olursa olsun, yer aldıkları ve dolaştıkları
dünya Siyah Kalem göç yolunun izi üzerindedir.
William Blake aslında Amerikan beat'lerini etkiler,
onlara kapı açar, hobo tarzını, kendi iç geleneğini
yaratır. Hobo geleneği beat'leri yaratırken, Woody
Guthrie'den Dylan'a kadar bir müzikal tavrı da ge-
liştiriyor.

Bu topraklardan Siyah Kalem resmine oturma- bildiğin, beat modeli şair, yazar var mı?

Anadolu halk geleneklerinden çıkmış, halk hikâye-
lerinden söylem oluşturan kimse göremiyorum.
Orhan Veli zaman zaman bunu çağırıyor. Orhan
Veli beat olabilir. Hissiyat olarak beat olma po-
tansiyeli var onda. Orada yer alabilmek için her
şeyden önce öykünmeci olmamak gerekiyor. Cihat
Burak beat olabilir; ressamlığımın ötesinde, öykü-
cülüğüyle, yaklaşım tarzıyla. Cihat Burak alabildiği-
ne mizahidir. Günlük hayatla dalga geçen, onun
ironisini yapan, bir anlamda içselleştirmiş bir Bek-
taşidir. Orhan Veli'de de o ironi var. Beat edebiyatı
mizahsız olmaz. İçinde gülmeceğini
barındırmak zorunda. Ciddiyetini
mizahla korur. Beat'lerde nükte-
danlık var, çünkü yolculuk
yapıyorlar. Yolculuk mizah-
la çekilir.

Başladığımız yere, alfabe- ye dönelim; "Meclis" aslında bir alfa- be, ama 29 harfli değil...

29 harfli olan T.C. alfabeti. Bu 28 harf-
li. Hurûfî alfabeti. Alevî, Bektaşî su-
yunda yoğun bir Hurûfîlik vardır.

Arap alfabetini terk edip Latin al- fabesine geçmek iyi mi olmuş, kötü mü? "Harf devrimi" ne nasıl bakıyorsun?

İki alfabeye birlikte gidebilirdi.

Hangisi daha çok hoşuna gidiyor?

Uzaktan bakınca harfler güzel
gözüküyor, ama harflerle sözcük-
leri yazmaya başladığında, alfabe o
sözle, o ruh haline, senin yapınla,
kültürünle ilişki kuracak mı? Latin
alfabeti de çok iyi tipografi yarata-

bilir. Arap alfabetiyle kurduğun söz, sözcük dizini,
dil, bu alfabeyle, ruh halinde uyuyor mu, mesele
bu. Ben bütün alfabelere açığım.

Latin alfabeti halet-i ruhiyemize uymuş mu?

Bir dönem uymuş gibi gö-
rünüyor. O süreci eleştir-
mek ya da onaylamak
anlamıyla söylemiyorum;
1930'lu, '40'lı yılları hem
kayıp yıllar hem de zorun-
luluğun getirdiği yıllar gibi
görüyorum. Harfleri de-
ğiştiriyorsan, hayatından kal-
dırıyorsan bu siyasî bir
karardır. Halet-i ruhiyemi-
ze de aslında uymamış. Bu-
nu itiraf etmek lâzım.

"Meclis"teki 28 figüre dönersek...

Buradaki 28 figürün hiçbiri ne fiziken ne de duruşu
olarak birbirini tekrar ediyor. Yan yanayız, aynı-
yız, ama aynı değiliz de. Ancak biraraya geldiği-
mizde bir'iz. 28'imiz biraraya geldiğimizde tekiz.
Bunları yan yana ya da üst üste koysam, hepsi bire
tekabül eder.

Figürlerini neden muhayyel olarak çizmiyorsun da canlı modellerle çalışıyorsun?

Her insan, her canlı bir büyü bırakır. Onun her ha-
reketi zihnimde başka bir harfi temsil ediyor, her
jesti bir anlatıma tekabül edebiliyor. Bunu ancak
canlı olanın hareketinde görebiliyorum. Kafadan
yapmayı da denedim, bir süre sonra eli, ağzı, burnu
birbirine benzeyen şematik biçimlere dönüşüyor.

Kaç farklı modelle çalıştın?

Son sergiden bu yana, yani son üç yılda, 74 farklı
modelle çalıştım. Birbirine yakın fizikte de olsalar
bir duruşu her insan farklı yapıyor. Bu da huru-
fatı farklılaştırıyor. O farklılık çok önemli, genel
düzlemde görüntüyü canlandıran ve hareketlendi-
ren bir şey. Model hareketi yaparken, benim ka-
fanda yaratmadığım bir şeyi de verebiliyor. Benim
gözümde model batılı bir nü gibi değil, bir harf gi-
bi. Model bizde hep Batı geleneğindeki

nü olarak, çıplak olarak algılanıyor. Nü
tabloda gözün seyri için durur. Mo-
del bakan kişinin farkındadır.

Ama benimkindede, seyreden bir
kişi var mı, yok mu, farkında
değil. Modeli bir harf olarak
görüyorum.

Modellere bu izahatı yapıyor musun? "Sen aslında şu an bir harfsin" diyor musun?

"Niye böyle duruyorum?" diye soran ol-
duğunda açıklıyorum. Atölyede tuval
üzerindeki örnekleri de görüyorlar.
Birkaçı kurbağa duruşu için "böy-
le duraman" dedi. "Niye?" diye
sordum. "Kendimi iyi hissetmi-
yorum" dedi. "O zaman durma"
dedim. "Ama ben bir modelim"
dedi. "Kendini model olarak dü-
şünme. Günlük hayatında da böyle
yüzükapak veya sırtüstü yatıyorsun.
Farzet ki, ben yokum ve yatıyorsun" de-
dim. 15 dakika sonra, "evet ya, durulu-
yormuş" dedi.

Elif eril mi, dişi mi?

Harfin cinsiyeti olmaz. Kullanacağım düzleme bağ-
lı. İkisi de olabilir. Önemli olan, üst üste binerek
insan imgesinin yaratılması. Cinsiyetler üzerinden
giden bir şey değil.

Resmettiğin figürlerin cinsellikleri yok mu?

Şekil olarak var.

Şekillerinin dışında, hazları, arzuları yok mu?

Hayır, benim resmimde olamaz, bende portre yok.
Yüzlerde görünen küçük çizgide bile ağlayan, gü-
len, arzulayan, reddeden, isteyen, acı çeken ifade
olamaz. Bunlar tablonun gerekliliğidir. Görüntüyü
dünyevileştirdiğin oranda ona ihtiyaç duyarsın.

Ama mesela "Aşk"ta veya "Aşıklar"da arzuyu, zevki, mutluluğu, yani duyguyu görebiliyoruz...

Orada ince bir hal var. Buradaki halle portre farklı.
Figürlerin aralarındaki ilişkinin dramatik yapısıyla
ilgili değil bu hal, atmosferle ilişkili. Portrenin yü-
zünde bir duygu taşıması başka bir şey, buradaki
mutluluk atmosferde. Tinsel bir atmosfer bu. Tablo
resminde tinsel bir atmosfer göremezsin. William
Blake'de görürsün ama. Tinsel atmosfer ancak ken-
di içinde sır taşırırsa vardır. Figürün eli, ayağı, yüzü
üzerinden gözünle duyguyu okumaya başladığında
iş başka; benim uzağıma düşer. Resmimde en fazla
tinsel bir atmosfer olabilir. Diğerlerinden farklı
bulduğunuz "Aşk" ve "Aşıklar"daki belki tinsel at-
mosferden ziyade bir nötrleşme. Fakat temelde,
bunlar da diğer figürler gibi perde üzerinde kaybo-
lan imgeler, gölgeler. Karagöz Hacivat perdesi gibi.
**Dünyevilik ve tinsellik ayrımı o kadar keskin mi;
yoksa, bir ayağımız bu tarafta, diğeri öteki ta-
rafta diyebilir miyiz?**

Öte dünya dediğimiz de burada. Öteye gidip gel-
mekten benim kastettiğim, burayı bırakıp gitmek
değil. Burayı yanında taşıyarak ve burada olduğun
da hissederek gitmek. Aynı örneği vereceğim; ne-
hir akıyor, sen içinde yıkanırken suyun başından
bağımsız değilsin. Öte tarafa giderken şu anki varlı-
ğını götürüyorsun. Şamanik bir ayin gibi gidip gel-
meyi kastetmiyorum. O su bu zamana kadar aktığı
gibi, akmaya devam edecek. Ben gideceğim, başka-
ları eklenecek. Ben bu suyun içinde bir yere denk
düştim. Çok da bilinçli bir tercih değildi. Aldığın
edep seni oraya getiriyor. Batılı bir eğitim aldım,
Marksist literatürü okudum, modernitenin getirdi-
ği şeylerden etkilendim, okudum, yedim, içtim...
Ama, bunlar bende hiçbir zaman tam içselleşme-
di. Sanki üzerimde yüzyılların getirdiği bir misyon
varmış, sanki bunu yapmak zorundaymışım gibi
hissediyorum. Ama Marksizmin temelleriyle bura-
daki geleneğin temelleri çelişen şeyler değil.

Bir resme noktayı nasıl koyuyorsun?

Aslında koymuyorum. Bittiğinde de bitmiyor, ma-
cerası sürüyor. Mesela iki figür üst üste yaptım, tat-
min etmedi. Üst üste üç tane, dört tane, elli tane
nasıl koyacağının teknik hesabını yapıyorsun, o
macerayı görmek istiyorsun. Bir dönem onun içine
giriyorsun; ya çıkıyor ya çıkmıyor. Başka bir zaman
oraya dönebilirsin, hiç dönmeyebilirsin de, çünkü
başka bir mecra seni alıp götürülebilir.

Bu söyleşiye nasıl bir nokta koymak istersin?

Ben gerektiğinde gidip, Siyah Kalem'le ya da etra-
fıyla sohbet edip, kırmızı içip geliyorum. (gülüyor)
Onlar bana bir şey fısıldıyorlar, ama anlatamam,
hissediyorum. Bizim bildiğimiz dilde değil, başka
bir şey. Aynı gölde yıkanıyoruz. (gülüyor) +

